

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мектеп жасына дейінгі балалардың балабақшадағы және отбасылық ортадағы әлеуметтік тәжірибесін байыту.

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173236/>**Жайыкова Анаргул Асылбековна****Лауазымы: тәрбиеші****Ақтөбе облысы****Ойыл ауданы****«Айгөлек»бөбекжай-бақшасы» МКҚК**

Кіріспе: Мектеп жасына дейінгі балалардың әлеуметтік тәжірибесі — олардың тұлғалық дамуы мен қоғамда өмір сүру қабілетінің негізін қалаушы факторлардың бірі болып табылады. Әлеуметтік дағдылар мен қарым-қатынас шеберліктері балалардың өмірінде ерте жасынан бастап қалыптаса бастайды. Осы тәжірибелерді байытуға балабақша мен отбасылық орта үлкен әсер етеді.

1. Әлеуметтік тәжірибе түсінігі

Әлеуметтік тәжірибе — адамның қоғамда басқа адамдармен қарым-қатынас жасау, өзара әрекеттесу, бірлескен әрекетке қатысу қабілеті. Мектеп жасына дейінгі балалар үшін бұл кезең өте маңызды, себебі олар өмірінде алғашқы рет кең көлемдегі әлеуметтік ортамен танысып, жаңа дағдыларды меңгереді. Әлеуметтік тәжірибенің байытылуы олардың эмоционалды интеллектісінің, коммуникативтік дағдыларының, әлеуметтік ролдеріне байланысты қабылдау мен түсінігін жетілдіруге көмектеседі.

2. Балабақшадағы әлеуметтік тәжірибе

Балабақша — мектеп жасына дейінгі балалар үшін арнайы ұйымдастырылған әлеуметтік орта болып табылады. Мұнда балалар топтасып әрекет етеді, бірге ойнап, жұмыс істейді, бір-бірімен қарым-қатынас жасайды. Балабақшадағы әлеуметтік

тәжірибенің байытылуы келесі аспектілерден көрінеді:

2.1. Топтық қарым-қатынас дағдылары

Балабақшадағы балалар өз құрдастарымен бірге уақыт өткізу арқылы топтық қарым-қатынас дағдыларын қалыптастырады. Бұл жерде олар бірлесіп ойын ойнайды, тапсырмаларды орындайды, топтың ішіндегі үйлесімділікті сақтайды. Мысалы, ұжымдық ойындар мен серуендер барысында балалар бір-бірімен коммуникативтік дағдыларын дамытуда үлкен тәжірибе алады.

2.2. Жауапкершілік пен ынтымақтастық

Балабақшадағы бағдарламалар балаларға жауапкершілік сезімін қалыптастыруға, басқа балалармен ынтымақтастық орнатуға мүмкіндік береді. Топтық жұмыстар мен әртүрлі тапсырмаларды орындау балалардың әлеуметтік үйлесімділігін арттырады.

2.3. Тәрбиеші мен балалар арасындағы қарым-қатынас

Балабақшадағы тәрбиешінің рөлі ерекше маңызды. Тәрбиеші балалардың арасында бейтарап қатынастарды орнатып, әрбір баланың жеке тұлғалық ерекшеліктерін ескере отырып, әлеуметтік дағдыларын дамытуға көмектеседі. Сонымен қатар, тәрбиешінің балаларды жақсылыққа, өзара құрметке тәрбиелеуі маңызды.

3. Отбасылық ортадағы әлеуметтік тәжірибе

Отбасы — баланың алғашқы әлеуметтік ортасы. Баланың дүниеге келген сәтінен бастап отбасында алған әлеуметтік тәжірибесі оның кейінгі өмірінде үлкен әсер қалдырады. Отбасы баланың рухани және эмоционалдық дамуының негізін қалайды.

3.1. Отбасындағы қарым-қатынастың маңызы

Отбасында бала ата-аналарымен, аға-інілерімен және басқа туыстарымен тұрақты қарым-қатынаста болады. Бұл қарым-қатынастар баланың әлеуметтік тәжірибесінің алғашқы қадамдарын қалыптастырады. Ата-ананың сөйлеу мәнері, олардың бір-бірімен және баламен қарым-қатынасы балаға еліктеуге арналған үлгі болады. Балалар ата-аналарынан әдептілік, сыйластық, адалдық, әділеттілік сияқты құндылықтарды үйренеді.

3.2. Әлеуметтік нормалар мен тәртіп

Отбасында баланың қоғамда қабылданған әлеуметтік нормалар мен тәртіпті түсінуі мен қабылдауы жүзеге асады. Мысалы, балаға үлкендермен сыпайы сөйлесу, кезекке тұру, басқа адамдардың жеке шекараларын құрметтеу үйретіледі.

3.3. Эмоционалды қолдау

Отбасында балалар эмоционалды қолдауды сезінеді, бұл олардың өзін-өзі бағалауы

мен әлеуметтік қарым-қатынас дағдыларын дамытуды жеңілдетеді. Құшақтау, сүйіспеншілік, жылы сөздер баланың өзіне деген сенімділігін арттырады, сонымен қатар оның басқа адамдармен жақын қарым-қатынас орнатуына мүмкіндік береді.

4. Әлеуметтік тәжірибені байытудың жолдары

4.1. Әлеуметтік ойындар

Балалар үшін әлеуметтік ойындар өте маңызды. Балабақша мен отбасында ұйымдастырылған әртүрлі ойындар баланың өзара әрекеттесу дағдыларын жетілдіреді. Мұндай ойындарда балалар рөлдерге бөлініп, бірлесіп әрекет етеді, қиын жағдайларды шешуге тырысады, өз пікірін білдіреді.

4.2. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту

Әрбір бала өзінің жеке қарым-қатынас дағдыларын дамытуы керек. Бұл үшін ата-аналар мен тәрбиешілер балалармен үнемі сұхбаттасып, олардың ойындарын тыңдап, жауап беріп отыруы маңызды. Сонымен қатар, балаларға сұрақ қою, пікір алмасу, басқаларды тыңдай білу сияқты дағдыларды үйрету қажет.

4.3. Әлеуметтік ортаға бейімдеу

Балабақшаға келу — бала үшін үлкен қадам. Бұл кезеңде балалар өздерін жаңа ортада қалай ұстауды үйренеді. Сондықтан отбасылар мен балабақша тәрбиешілері балаларды әлеуметтік ортаға жақсы бейімдеуге және оларға дұрыс бағыт-бағдар беруге тиіс.

Қорытынды:

Мектеп жасына дейінгі балалардың әлеуметтік тәжірибесін байыту — олардың тұлғалық дамуында шешуші рөл атқарады. Балабақша мен отбасы осы тәжірибені қалыптастыруда бір-бірімен тығыз байланыста болуы керек. Әлеуметтік ортада баланың өзін-өзі бағалауы, өзара қарым-қатынас дағдылары мен ынтымақтастық қабілеті дамиды. Бұл дағдылар бала өмірінің келесі кезеңдерінде, мектепте және қоғамда сәтті өмір сүруге қажетті іргетас болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Абилева С. Н. и др. Ата-ана мен балабақшаынтымақтастығы //МанашҚозыбаеватындағыСолтүстікҚазақстанмемлекеттікуниверситетініңхабаршысы. – 2016. – С. 6.
2. Макенова Ж. Б., Нургалиева Н. Н. Балабақша мен отбасы қарым-қатынасының замануи мәселелері
3. Сұлтанова Г. М., Белгібаева Б. Н., Умаров Д. Ж. Балаларды оңалтудың ұлттық

орталығы жағдайында балаларды әлеуметтік-педагогикалық бейімдеудегі педагогикалық тәжірибе.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.